

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ฉบับที่ D25 1 พ.ศ. 68		วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น อินเดีย-ปากีสถาน	จัมมู และ แคชเมียร์ : ดินแดนแห่งข้อพิพาทที่ยังไม่สิ้นสุด	
ประเด็นสำคัญ	- ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจัมมู และ แคชเมียร์ - สาเหตุของข้อพิพาทระหว่างอินเดียกับปากีสถาน - ชาวที่ปรากฏล่าสุดในบริเวณจัมมูและแคชเมียร์ - มุมมองของทั้งสองประเทศต่อการครอบครองจัมมู และ แคชเมียร์	

จัมมูและแคชเมียร์ คือชื่อของ เขตการปกครองหนึ่งของประเทศอินเดีย ที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของประเทศ เป็นพื้นที่ที่มีทั้งความสำคัญทางประวัติศาสตร์ การเมือง และวัฒนธรรม สถานะปัจจุบันเป็น “เขตสหภาพ” (Union Territory) ของอินเดียที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งมีรัฐบาลท้องถิ่นและสถานิติบัญญัติของตัวเอง ถูกจัดตั้งขึ้นหลังจากอินเดีย ยกเลิกสถานะพิเศษของรัฐจัมมูและแคชเมียร์ ในวันที่ 5 สิงหาคม 2019 จัมมูและแคชเมียร์ แบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก **จัมมู** (Jammu) เป็นเขตที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวฮินดู มีศูนย์กลางทางศาสนา เช่น วัดวชันเทวี **แคชเมียร์** (Kashmir Valley) หุบเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ ธรรมชาติสวยงาม และประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม เดิมทีรวม ลาดักห์ ไว้ด้วย แต่หลังปี 2019 ลาดักห์แยกออกไปเป็นเขตสหภาพอีกแห่ง

จัมมูและแคชเมียร์ เป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างอินเดียและปากีสถาน มานานหลายสิบปี มีสงครามและการปะทะกันเกิดขึ้นหลายครั้ง แต่ เป็นเขตที่มี วัฒนธรรมหลากหลาย และ ธรรมชาติที่สวยงามมาก เช่น ภูเขาหิมาลัย ทะเลสาบ วัด และ เมืองประวัติศาสตร์

สาเหตุของข้อพิพาทระหว่างสองประเทศสืบเนื่องมาจากความซับซ้อนทั้งทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และภูมิรัฐศาสตร์ อันมีมาตั้งแต่ช่วงปลายยุคอาณานิคมอังกฤษ เมื่ออินเดียได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1947 ประเทศได้ถูกแบ่งออกเป็นอินเดียและปากีสถาน โดยหลักการคือ รัฐหรือแคว้นที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมควรเข้าร่วมกับปากีสถาน ส่วนที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวฮินดูควรอยู่กับอินเดีย ทว่า แคว้นจัมมูและแคชเมียร์กลับไม่เป็นไปตามแบบนั้น เพราะถึงแม้ประชากรส่วนใหญ่ของแคชเมียร์จะเป็นชาวมุสลิม แต่เจ้าผู้ครองแคว้นในขณะนั้นคือมหาราชาห์ สิงห์ กลับเป็นชาวฮินดู และเขายังไม่รีบตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมกับประเทศใด สถานการณ์เริ่มตึงเครียด เมื่อกลุ่มนักรบจากฝั่งปากีสถานเริ่มรุกร้าเข้ามาในแคว้นเพื่อ

พยายามยึดพื้นที่ เจ้าผู้ครองแคว้นจึงร้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลอินเดีย และในที่สุดได้ลงนามยินยอมให้แคว้นนี้ เข้าร่วมกับอินเดีย เพื่อแลกกับการได้รับความช่วยเหลือทางทหาร นั่นคือจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งที่ยังไม่จบสิ้น ตั้งแต่นั้นมา อินเดียและปากีสถานได้ทำสงครามกันหลายครั้ง โดยเฉพาะเรื่องแคชเมียร์ ทั้งสองฝ่ายยังคงอ้างสิทธิ์เหนือพื้นที่นี้ทั้งหมด และไม่มีฝ่ายใดยอมรับสถานะของอีกฝ่ายอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีประชาชนบางกลุ่มในแคชเมียร์ที่ไม่ต้องการอยู่กับทั้งสองประเทศ และเรียกร้องให้เป็นรัฐอิสระ ความตึงเครียดจึงไม่เคยหมดไป มีการปะทะตามแนวพรมแดน และการกดดันจากกองกำลังทหารจำนวนมากที่ถูกส่งเข้าไปประจำการตลอดแนวเส้นควบคุม (Line of Control) ยิ่งไปกว่านั้น ยังมี จีน ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย โดยควบคุมพื้นที่ทางตะวันออก

ของแคชเมียร์ที่เรียกว่า “อากิไชซิน” ซึ่งอินเดียอ้างว่าเป็นของตนอีก ทำให้ปัญหานี้ยิ่งสลับซับซ้อนและยากจะแก้ไข

อินเดียและปากีสถาน ตกลงหยุดยิงในปี 2003 หลังจากเกิดเหตุนองเลือดนานหลายปีในพื้นที่ตามแนวพรมแดน หรือ ที่รู้จักกันในชื่อว่า เส้นแบ่งเขตหยุดยิง หรือ Line of Control ต่อมาปากีสถานรับปากว่าจะหยุดสนับสนุนด้านการเงินให้กับกลุ่มติดอาวุธในปากีสถาน ขณะที่อินเดียก็เสนอที่จะนิรโทษกรรมให้กับ

สมาชิกกลุ่มติดอาวุธ ถ้าพวกเขาเลิกการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มติดอาวุธ จากนั้นในปี 2014 รัฐบาลใหม่ของอินเดียได้ขึ้นมารับบริหารประเทศ ซึ่งรับปากว่า จะจัดการปัญหากับปากีสถานอย่างเข้มงวดมากขึ้น และ แสดงความสนใจที่จะจัดการเจรจาสันติภาพ แต่ก็ไม่สำเร็จ

และเมื่อเร็ว ๆ นี้ปรากฏข่าวในบริเวณ จัมมูและแคชเมียร์ว่า มีกลุ่มชายฉกรรจ์ที่ต้องสงสัยว่าเป็นพวกนักรบ ลงมือกราดยิงเข้าใส่นักท่องเที่ยวในดินแดนจัมมูและแคชเมียร์ของอินเดียเมื่อวันอังคารที่ 22 เม.ย.ที่ผ่านมา ถือเป็นเหตุโศกนาฏกรรมครั้งเลวร้ายที่สุดในภูมิภาคแถบเทือกเขาหิมาลัยแห่งนี้ในรอบหลายปี และ เมื่อวันที่ 25 เม.ย ได้รับรายงานว่าทหารจากปากีสถาน และอินเดียยิงตอบโต้กันข้ามเส้นควบคุมในแคชเมียร์ที่เป็นข้อพิพาทหลังเหตุกราดยิงนักท่องเที่ยว และข่าวล่าสุด

เมื่อ 30 เม.ย ปากีสถานเตือน อินเดียตั้งใจโจมตีทางทหารภายใน 24 -36 ชั่วโมงข้างหน้าซึ่งต้องติดตามอย่างใกล้ชิด ซึ่ง ณ ขณะนี้มีการเตรียมการและเผาระวังถึงการปฏิบัติการทางทหารของทั้งสองประเทศที่มีแนวโน้มจะเปิดฉากการใช้อำนาจทางทหารต่อกัน

ข้อพิพาทของอินเดียและปากีสถานในแต่ละมุมมองต่อการครอบครองจัมมูและแคชเมียร์

มุมมองของอินเดีย

1. หลักการบูรณภาพแห่งดินแดน

- อินเดียยึดหลักว่า แคว้นจัมมูและแคชเมียร์ได้ลงนามขอเข้าร่วมกับอินเดียอย่างถูกต้องตามกฎหมายในปี 1947 จึงถือว่าดินแดนนี้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศอย่างสมบูรณ์ และไม่ควรถูกแยกหรือตัดออก

2. สถานะทางสัญลักษณ์และการเมือง

- แคชเมียร์เป็นสัญลักษณ์ของความเป็น "โลกที่หลากหลาย" ของอินเดีย เพราะเป็นพื้นที่ที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบอินเดีย การสูญเสียแคชเมียร์จะกลายเป็น "จุดอ่อนทางการเมือง" และอาจสร้างกระแสการแยกตัวในรัฐอื่น ๆ ได้

3. ยุทธศาสตร์ทางภูมิรัฐศาสตร์

- แคชเมียร์อยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ใกล้จีนและปากีสถาน มีเส้นพรมแดนที่มีความเปราะบาง การครอบครองพื้นที่นี้ช่วยให้อินเดียสามารถควบคุมพรมแดนทางตอนเหนือได้

มุมมองของปากีสถาน

1. หลักการแบ่งประเทศจากปี 1947

- ปากีสถานถือว่าดินแดนที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมควรเข้าร่วมกับปากีสถาน แคชเมียร์มีประชากรชาวมุสลิมมากกว่า 60-70% ปากีสถานจึงมองว่า แคชเมียร์ ควรเป็นของปากีสถาน

2. สัญลักษณ์ของอัตลักษณ์ชาติ

- ปากีสถานก่อตั้งขึ้นในนามของประเทศสำหรับชาวมุสลิม การไม่สามารถ "รวมแคชเมียร์" ได้ ทำให้รู้สึกว่าการก่อตั้งชาติยังไม่สมบูรณ์ กลายเป็นประเด็นปลุกเร้าชาตินิยมและการเมืองภายในประเทศ

3. ยุทธศาสตร์ความมั่นคง

- หากอินเดียครอบครองแคชเมียร์ทั้งหมด จะทำให้ปากีสถานอยู่ในสถานการณ์เสียเปรียบทางภูมิรัฐศาสตร์ แคชเมียร์ยังเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำหลายสายที่ไหลเข้าสู่ปากีสถาน เช่น แม่น้ำสินธุ ซึ่งมีผลต่อการเกษตรและพลังงานของประเทศ

4. มิติอื่น ๆ ที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่ยอมกัน

- ปัจจัยด้านทหาร: ทั้งสองประเทศต่างมีอาวุธนิวเคลียร์ การยอมเสียแคชเมียร์อาจถูกมองว่าเป็นการถอยหลังทางยุทธศาสตร์
- แรงกดดันจากประชาชน: ประชาชนในทั้งสองประเทศมีความรู้สึก “รักชาติ” และเชื่อว่า จัมมูและแคชเมียร์ควรเป็นของตน
- ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ: พื้นที่บางส่วนของแคชเมียร์อุดมไปด้วยน้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ และแหล่งพลังงาน

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ต้องสนใจคือทั้งอินเดียและปากีสถานเป็นชาติที่มีอาวุธนิวเคลียร์ทั้งคู่ พร้อมทั้งมีประเทศมหาอำนาจเป็นพันธมิตร คือ อินเดียมี สหรัฐฯ เป็นพันธมิตร และ ปากีสถานมี ประเทศจีนเป็นพันธมิตร หากเหตุการณ์ลุกลามย่อมสันเสียด้านโลกแน่นอน เพราะ ถ้าหากเกิดการเปิดฉากโจมตีจะส่งผลกระทบต่อโลก ภูมิภาค และ ประเทศไทยอย่างแน่นอนหวังไว้ว่าการเจรจาทางการทูตหรือประเทศพันธมิตรของแต่ละฝ่ายจะช่วยหาทางไกล่เกลี่ยเพื่อไม่ให้เกิดวิกฤติการณ์ในพื้นที่

จัมมูและแคชเมียร์ไม่ใช่แค่แผ่นดินที่ปกคลุมด้วยหิมะและภูเขาสูง แต่คือหมากตัวสำคัญบนกระดานอำนาจ ที่อินเดียและปากีสถานไม่มีใครกล้ายอมให้หลุดมือ เพราะเบื้องหลังภูมิประเทศที่สวยงามนั้นคือศักดิ์ศรี ความมั่นคง และอัตลักษณ์ของชาติที่กำลังเดิมพันอยู่

พ.อ. หญิง มณฑิรา ยิ้มสมบูรณ์

อจ.หก.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://themomentum.co/kashmir-jammu-dispute-august-2019/> เกิดอะไรขึ้นกับแคว้นจัมมูและแคชเมียร์? บทสรุปเพื่อทำความเข้าใจอย่างรวดเร็วที่สุด
2. <https://mgronline.com/around/detail/9680000037868> อินเดียช็อก!เกิดเหตุรุนแรงที่ดินแดนสรองสวรรค์ คนร้ายรัยยิงใส่นักท่องเที่ยวอย่างต่ำ20ราย
3. <https://www.bbc.com/thai/international-47391914> แคชเมียร์: ทำไมอินเดียและปากีสถานรบกันแย่งดินแดนนี้
5. <https://www.bbc.com/thai/articles/c3dkz3r0302o> ย้อนที่มา 70 ปีแห่งความขัดแย้งในแคชเมียร์ ระหว่างอินเดีย-ปากีสถาน
6. <https://www.thaipost.net/abroad-news/779396/> ทหารอินเดียและปากีสถานยิงตอบโต้กัน ในแคชเมียร์
7. <https://www.bangkokbiznews.com/world/1178206> ปากีสถานเตือน อินเดียอาจโจมตีภายใน

